

1.

Niemand sterft alleen

Met geestelijke ogen engelen en gestorven geliefden waarnemen

Wanneer iemand sterft, gaat hij nooit alleen door de poort van de dood. Stel dat iemand sterft als gevolg van een ernstige ziekte, dan staan zijn aardse geliefden natuurlijk op dit beslissende moment rond het bed. Maar niet alleen zij zijn er om hem bij te staan, ook engelen staan rond het bed van de stervende. En behalve engelen zijn er ook nog eens gestorven geliefden die de stervende komen helpen.

Bij het sterven – wanneer degenen die achterblijven afscheid moeten nemen en hun geliefde los moeten laten – zijn zij het: de engelen en de gestorven geliefden, die de stervende helpen bij diens gang door de poort van de dood. Zij zijn het ook die hem zullen begeleiden bij zijn eerste stappen in die zo andere, geestelijke wereld.

Iedere stervende die in zijn aardse leven liefde gezocht én gegeven heeft – hoe gebrekkig ook – zal de engelen en de gestorven geliefden die hem komen halen, helderziend mogen waarnemen en zal heel concreet hun troost en bemoediging mogen ervaren. De stervende kan hen zien dankzij de liefdeskracht

die in hem leeft. Het is namelijk de kracht van de liefde die de stervende geestelijke ogen schenkt, die kunnen zien wat voor zijn fysieke ogen verborgen is. In de traditie van het esoterische christendom worden deze geestelijke ogen meestal *een geestelijk waarnemingsorgaan* genoemd.³

Heeft de stervende in zijn aardse leven helemaal geen liefde nagestreefd en zich alleen maar om zichzelf bekommerd, dan blijven zijn geestelijke ogen gesloten en zal hij niet in staat zijn te zien wie hem komen helpen.⁴ Net zomin als hij de engelen zal kunnen zien, zal hij in staat zijn de gestorven geliefden waar te nemen die hem komen helpen en bijstaan. Ook hen zal hij alleen maar kunnen zien als hij zich in ware liefde met hen verbonden weet.

Plotseling sterven

Dit geldt overigens niet alleen voor iemand die na een lang ziekbed sterft, maar ook voor iemand die plotseling, volkomen onverwacht sterft. De engelen en gestorven geliefden weten immers, wanneer iemand gaat sterven.⁵ Daarom brengt liefde hen op de juiste tijd op de juiste plaats: bij hun stervende geliefde. En zodra het (plotselinge) sterfproces begint en de geestelijke lichamen zich los beginnen te maken van het fysieke lichaam, ziet de stervende de engelen en zijn gestorven geliefden om zich heen staan.

Zo zien we hoe belangrijk, ja, hoe allesbeslissend de liefde is. Hebben we op aarde de liefde geleefd,

ook al is het misschien gebrekkig en met vallen en opstaan, dan zullen we omhuld door de warmte van engelen en gestorven geliefden door de poort van de dood worden gedragen. Maar hebben we alleen maar liefde voor onszelf gekend en een leven geleid dat vooral diende om onze op onszelf gerichte wensen en verlangens te vervullen, dan zullen we voor ons gevoel alleen door de poort van de dood gaan, omdat we niet in staat zijn te zien wie ons komen helpen. Dan heeft de liefde ons geen geestelijk waarnemingsorgaan kunnen schenken. En dat is tragisch.

Een stralend lichtwezen

Onder de engelen die komen helpen is er één lichtwezen dat de volle aandacht van de stervende naar zich toe trekt – en wel, omdat hij meer dan alle anderen zo onvoorstelbaar veel kracht, maar ook zoveel liefde uitstraalt. Het is een grootse en stralende gestalte die de stervende in zijn lichtkring opneemt en met zijn liefdeskracht verwarmt. De gang naar de dood was misschien zwaar en vol verdriet om het komende afscheid. Voor vele stervenden was deze weg daarnaast ook angstig en pijnlijk. Maar nu deze stralende gestalte verschijnt en de stervende laat voelen: *dit is de ontmoeting waar ik onbewust altijd naar heb verlangd*, vervagen al die donkere gevoelens om plaats te maken voor een diepe vreugde.

Mensen die een bijnadoodervaring (BDE) hadden, vertellen regelmatig over de ontmoeting met deze

lichtgestalte. Het is een wezen, zeggen ze, dat een volkomen liefde uitstraalt, ja, alleen maar liefde ís, pure liefde. Sommigen noemen hem een engel, anderen spreken over een lichtwezen. Er zijn echter ook mensen die hem Jezus, Jezus Christus of Christus noemen. Onder hen zijn ook mensen die geen christen zijn, maar hindoe of islamiet. Zij weten vanbinnen, zo vertellen ze, met een onaantastbaar zeker weten wie hij is. En zij ervaren de ontmoeting met hem als de vervulling, ja, als de bestemming van hun leven.

En dat is nu precies wat de stervenden bij de ontmoeting met dit lichtwezen ervaren: het lijkt alsof ze hun hele leven onbewust gezocht hebben náár, en gewacht hebben óp de liefde die deze lichtgestalte uitstraalt. Daarom ervaren ze de ontmoeting met hem als een thuiskomst. Alsof ze eindelijk de bestemming van hun leven hebben gevonden. En nog voor het sterven legt deze ontmoeting dikwijls een glans van diepe vreugde op hun gezicht.⁶

Maar ook van de ontmoeting met dit lichtwezen geldt dat de stervende alleen in staat is hem te zien, als hij op aarde met vallen en opstaan de liefde heeft geleefd en daarom nu, op de grens van leven en dood, met geestelijke ogen kan zien.

Lichaam, ziel en geest

Omhuld en gedragen door de liefde van deze stralende lichtgestalte voelt de stervende, hoe zijn gees-

telijke lichamen (het etherische en het astrale lichaam) zich los beginnen te maken van zijn fysieke lichaam.

Om de verdere ervaringen van de stervende (of liever: de gestorvene) te kunnen beschrijven, is het nodig om eerst stil te staan bij de samenstelling van de mens. Een mens is immers meer dan een fysiek lichaam. Volgens de apostel Paulus, die vele brieven schreef waarvan er een aantal in het Nieuwe Testament in de Bijbel werden opgenomen, bestaat een mens uit een lichaam, een ziel en een geest.⁷ In het esoterische christendom wordt deze driedeling uitgewerkt tot een vierledigheid. En wel zo:

- ❖ Een mens heeft allereerst *een fysiek lichaam*.
- ❖ Dat fysieke lichaam komt tot leven door heilige, goddelijke energieën die in de oosterse traditie wel *prana* worden genoemd en in de westerse traditie *de adem Gods*.⁸ Deze energieën stromen in de vorm van een lichaam óm en dóór het fysieke lichaam heen. Dit geestelijke lichaam wordt *het etherische lichaam* genoemd en is meestal een fractie groter dan het fysieke lichaam.⁹ Helderzienden nemen dit lichaam waar als een grijsblauwe stroming die zich om het fysieke lichaam heen beweegt.

Om het wezen van dit lichaam te kunnen begrijpen, is het zinnig om te letten op het verschil tussen een dood mens en een slapend mens. Dan kun je precies waarnemen wat het etherische li-

chaam doet: het brengt het fysieke lichaam tot leven. Een dood lichaam is een fysiek lichaam dat werd verlaten door het etherische lichaam en daarom dood is, maar het slapende lichaam wordt in leven gehouden door het etherische lichaam dat daarom ook wel *het levenslichaam* wordt genoemd. Overigens: we spreken wel over een lichaam, maar daarbij moet je niet aan iets materieels denken, maar veel meer aan energieën die de vorm van een lichaam aannemen.

Paulus noemt het fysieke en het etherische lichaam samen eenvoudigweg *het lichaam*. Dat is wel begrijpelijk, want zonder het etherische lichaam zou ons fysieke lichaam dood zijn, ofwel een lijk.

- ❖ Naast het fysieke en het etherische lichaam beschikt de mens over een tweede geestelijk lichaam: *het astrale lichaam* of *zielenlichaam*. Dit lichaam vormt de basis van *onze ziel*. Die twee: onze ziel en ons astrale lichaam, zijn zo nauw met elkaar verbonden dat ze wel een twee-eenheid lijken. Onze ziel is drager van ons bewustzijn. Als je kijkt naar het verschil tussen een slapend mens en een wakker of bewust mens, zie je wat de ziel doet: zij maakt ons wakker en bewust, zodat we in staat raken actief aan het aardse leven deel te nemen. Daarnaast is onze ziel de drager van onze driften, onze emoties en ons egoïsme. Ook komen in onze ziel de krachten van het voe-

len, willen en denken tot ontwikkeling, dankzij het stille werk van de geest in ons, ofwel van ons Ik.

Ons astrale lichaam (ons tweede geestelijke lichaam) is ruimer en groter dan het etherische en het fysieke lichaam en heeft een duidelijke uitstraling: helderzienden nemen de kleurenpracht van dit lichaam wel waar als aura.

- ❖ In deze drie lichamen (fysiek, etherisch en astraal) leeft als hoogste geestelijke kracht *het Ik*. Ons Ik bestaat uit twee delen: enerzijds *het lagere ik* of *het ego*, anderzijds *het hogere Ik*, dat ook wel *ons hoger zelf* genoemd wordt. Door ons hogere Ik heen werkt *de geest*. Ook die twee: ons hogere Ik en de geest staan in een nauwe verbinding met elkaar en vormen als het ware een tweeenheid.
- ❖ Komt ons fysieke lichaam voort uit de aardse wereld, ons etherische lichaam komt uit de etherische wereld voort. Ons astrale lichaam komt op zijn beurt uit de planeten- of astrale wereld voort. Maar ons Ik komt uit een hogere wereld voorbij de planeten voort: de lichtwereld.¹⁰

Het fysieke lichaam ontvalt de gestorvene

Als de dood intreedt, maken het etherische lichaam, het astrale lichaam en het Ik zich los van het fysieke lichaam. Dat begint in de hartstreek: daar is voor de geliefden rond de stervende soms ‘een oplichten’ waar

te nemen: een trilling, een kleine energiewolk, of zoiets als een lichtflits. Met dit oplichten begint het eigenlijke sterven.¹¹ Want nu maken de geestelijke lichamen zich langzaam los van het fysieke lichaam en verlaten het via de kruinchakra.

Als de dood intreedt, koelt het fysieke lichaam af en wordt koud: het is nu immers verlaten door de levenskrachten van het etherische lichaam. De voeten en de benen worden het eerst koud: zij worden als eerste door het etherische lichaam – samen met het astrale lichaam en het Ik – losgelaten als het etherische lichaam als een huls over het fysieke lichaam schuift en uiteindelijk via de kruinchakra het fysieke lichaam verlaat. Alleen de kruinchakra blijft (ook na de dood) nog een tijdlang warm: deze was immers het laatste verbindingspunt tussen het fysieke lichaam en het etherische lichaam dat gedurende het aardse leven warmte en levenskracht schonk aan het fysieke lichaam.

Voor de omstanders lijkt het, alsof de stervende bij het intreden van de dood het fysieke lichaam verlaat om een andere, hogere wereld binnen te gaan. Zij ervaren dat de stervende bij hen weggaat en hen achterlaat. De stervende zelf beleeft dit echter precies andersom. Voor hem is het, alsof zijn fysieke lichaam van hem afvalt en steeds verder van hem begint weg te glijden. Tegelijk ziet hij hoe samen met zijn wegglijdende lichaam ook zijn geliefden en de aarde zelf hem beginnen te ontvallen en zich van hem weg bewegen. Dat betekent dat werkelijk alles

wat hem vertrouwd is, van hem weg begint te bewegen en hem in de steek laat. Zowel voor de stervende, als voor de achterblijvende geliefden is dit een ingrijpende ervaring die een onuitwisbare indruk maakt.

Waardoor ontstaat dit verschil van waarneming tussen de stervende en de achterblijvende geliefden? Hier op aarde zien wij niet dat de aarde voortdurend draait en in beweging is: we draaien op aarde immers voortdurend mee. Maar nu de stervende de aarde verlaat, ziet hij hoe de aarde – en met haar alles wat hem lief en dierbaar is – zich in haar eeuwige wenteling van hem wegdraait. Zo wordt het verschil in beleving tussen de stervende en de achterblijvende geliefden begrijpelijk.

Meteen al op het moment van het intreden van de dood wordt daardoor duidelijk dat de stervende een heel andere wereld binnentreedt, waarin hij heel andere ervaringen opdoet en zich opnieuw moet oriënteren, omdat in deze wereld niets is, zoals het op aarde was. En dus wordt nu ook meteen duidelijk dat met de dood een ingrijpend, allesomvattend transformatieproces aanbreekt, waarbij de gestorvene wordt omgevormd tot een geestelijk wezen en tot een bewoner van de geestelijke werelden.

Het zilveren koord

Als het etherische lichaam, het astrale lichaam en het Ik het fysieke lichaam hebben verlaten, blijven ze al-

leen nog maar door het zilveren koord verbonden met het fysieke lichaam. Zolang dat zilveren koord heel blijft, kunnen zij nog terugkeren en zich weer opnieuw met het fysieke lichaam verbinden. Dat is wat er bij een bijnadoodervaring gebeurt: een poosje zwerven het etherische lichaam, het astrale lichaam en het Ik door de geestelijke wereld en doen daar allerlei indrukken op, maar dan keren zij weer terug en verbinden zich weer met het fysieke lichaam.

Pas wanneer het zilveren koord verbroken wordt, treedt de dood voorgoed in, een proces dat te vergelijken valt met het doorsnijden van de navelstreng bij de geboorte. In de Bijbel vinden wij nog een herinnering daaraan. In Prediker zegt de schrijver: *voordat het zilveren koord wordt losgemaakt*. En hij bedoelt daarmee: *voordat de dood intreedt*.¹² Het is een opmerking die laat zien dat dit boek werd geschreven door een ingewijde die beschikte over de geheime kennis over het leven na de dood.